

[i Voorwoord](#)[2 1 Algemene begrippen >](#)[3 2 Verschijningsvormen >](#)[4 3 Aspecten van de v... >](#)[5 4 Aspecten van de v... >](#)[6 5 Zeggingskracht >](#)[7 6 Functionaliteit >](#)[8 Index](#)

Voorwoord

In *Basis Beeldende Begrippen* vind je allerlei begrippen uit de beeldende kunst. Als je je verdiept in die begrippen kun je beter vertellen waarom een werk je wel of niet aanspreekt. In [hoofdstuk 1](#) leer je over algemene begrippen die bij beeldende kunst horen. [Hoofdstuk 2](#) leert je de verschillende verschijningsvormen van beeldende kunst. Je leert in [hoofdstuk 3](#) om een voorstelling op verschillende manieren te bekijken, en dat wat je ziet onder woorden te brengen. Er zijn allerlei middelen die een kunstenaar kan inzetten om zijn bedoeling duidelijk te maken; waarmee hij probeert jouw blik te 'sturen'. Deze beeldende middelen van de vormgeving leer je in [hoofdstuk 4](#). In [hoofdstuk 5](#) kijk je naar welke boodschappen een kunstenaar kan geven, in [hoofdstuk 6](#) naar de verschillende functies van kunst. Met de kennis die je opdoet kun je ook je eigen werk verbeteren. In het bijbehorende [praktijkboek](#) vind je allerlei opdrachten, waarmee je zelf kunt oefenen.

Bijna alle begrippen in deze uitgave moet je kennen voor het eindexamen vmbo-GT. De begrippen die niet verplicht zijn voor dit examen, herken je aan een *. Op de [indexpagina](#) vind je een overzicht van alle begrippen die in deze uitgave voorkomen. Zo kun je gericht zoeken als je een bepaalde betekenis wilt weten.

Via de menubalk aan de linkerkant van je scherm kun je door de uitgave navigeren. Door op een afbeelding te klikken, kun je deze vergroten en volledig bekijken. Soms zie je pijltjes naast een afbeelding staan. Daarmee kun je een volgende afbeelding of filmpje bekijken terwijl je op dezelfde pagina blijft. Helemaal onderaan elke pagina kun je naar de vorige of volgende pagina doorklikken.

- [i Voorwoord](#)
- [2 1 Algemene begrippen >](#)**
- [3 2 Verschijningsvormen >](#)
- [4 3 Aspecten van de v... >](#)
- [5 4 Aspecten van de v... >](#)
- [6 5 Zeggingskracht >](#)
- [7 6 Functionaliteit >](#)
- [8 Index](#)

1 Algemene begrippen

Cultuur

Erfgoed

Kunst

Avant-garde

Thema

Onderwerp en genre

Inhoud, motief*, betekenis*

Beeldende kunst

Beeld

Autonome of vrije* kunst

Toegepaste kunst, design

Beeldende middelen*

Voorstellingsaspecten

Beeldende aspecten, beeldas...

Materiaal, techniek en hanter...

Effect*, werking*

Expressie*

Zeggingskracht

Communiceren*

Inhoud, motief*, betekenis*

we de reden waarom grondgedachte. De werk is wat de kken of wat je zelf in t de betekenis van een nstenaar is, kan iets de betekenis die jij id anders kan weer een s zien. Het ligt er maar e kijkt of welke indruk onlijk maakt. Door anderen te praten over er te weten komen. a weer een nieuwe : portret door Marlene instantie gewoon een ar zij heeft dit mmed B., de van Gogh. Maakt het uk op je nu je dit van de andere st?

Marlene Dumas, *De buurman* (2005).

i Voorwoord

2 1 Algemene begrippen >

3 2 Verschijningsvormen >

4 3 Aspecten van de v... >

5 4 Aspecten van de v... >

6 5 Zeggingskracht >

7 6 Functionaliteit >

8 Index

Beelddrager

Tweedimensionale kunst wordt aangebracht op een ondergrond: de drager. Dit kan van alles zijn, maar van oorsprong zijn papier, linnen (schildersdoek) en platen (panelen van hout, board of kunststof) het meest gebruikelijk. Digitale kunst wordt op een andere manier opgeslagen. Eerder gebeurde dit op filmrollen, videobanden, dvd's of **cd-roms**. Tegenwoordig slaan we veel op internet (websites) of USB-sticks op. Zij kunnen enorme hoeveelheden informatie herbergen.

Katharina Grosse, *Pigmenten voor planten en ballonnen* (2008).
Beelddrager: ballon.

i Voorwoord

2 1 Algemene begrippen >

3 2 Verschijningsvormen >

4 3 Aspecten van de v... >

5 4 Aspecten van de v... >

6 5 Zeggingskracht >

7 6 Functionaliteit >

8 Index

Verhaal

Vaak 'vertelt' de kunstenaar met zijn werk de kijker een verhaal. Veel middeleeuwse kunst gaat over verhalen uit de Bijbel. Op het *Middelrijns altaarstuk* vertelt de schilder het levensverhaal van Maria. Ieder paneel gaat over een belangrijke gebeurtenis uit haar leven. Om de kijker uit te leggen waar het verhaal over gaat, maakt de kunstenaar onder andere gebruik van **attributen**, **gebaren** en **houdingen**.

Na de middeleeuwen is er in de kunst ook ruimte voor allerlei andere onderwerpen.

Anonim, *Middelrijns altaarstuk*, detail met acht panelen (ca. 1410).

- i** Voorwoord
- 2** 1 Algemene begrippen >
- 3** 2 Verschijningsvormen >
- 4** 3 Aspecten van de v... >
- 5** 4 Aspecten van de v... >
- 6** 5 Zeggingskracht >
- 7** 6 Functionaliteit >
- 8** Index

4 Aspecten van de vormgeving

- Lijn >
- Kleur >
- Licht >
- Structuur >
- Vorm >
- Ruimte >
- Compositie/ordening >**
- Geluid >

Compositie/ordening

- Lay-out*, opmaak*
- Beeldvlak*
- Opstelling
- Plaatsing
- Afsnijding
- Kader, inkaderen*
- Aanzicht
- Richting
- Compositievormen
- Symmetrie
- Asymmetrie
- Herhaling en ritme
- Regelmatig* en onregelmatig*
- Effect of werking van compo... >**

Effect of werking van composities*

- Samenhang* en eenheid*
- Rust*, evenwicht en harmonie
- Dynamiek, beweging, onrust*...
- Aandachtspunten

Kijkrichting*

...nciatioe (1630).

i Voorwoord

2 1 Algemene begrippen >

3 2 Verschijningsvormen >

4 3 Aspecten van de v... >

5 4 Aspecten van de v... >

6 5 Zeggingskracht >

7 6 Functionaliteit >

8 Index

Kijkrichting*

Een kunstenaar heeft allerlei mogelijkheden om je blik, je kijkrichting, te sturen. Sterke lijnen in een lijnperspectief dwingen je ogen in een bepaalde richting. Ook de afwisseling van lichte en donkere delen leidt je blik over het doek, net zoals opvallende kleuren meteen je aandacht vragen. Waar blijft jouw blik hangen bij deze kunstwerken?

Artemisia Gentileschi (toegeschreven aan), *Annunciatie* (1630).

- [i Voorwoord](#)
- [2 1 Algemene begrippen >](#)
- [3 2 Verschijningsvormen >](#)
- [4 3 Aspecten van de v... >](#)
- [5 4 Aspecten van de v... >](#)
- [6 5 Zeggingskracht >](#)**
- [7 6 Functionaliteit >](#)
- [8 Index](#)

Beeldend aspect lijn

Schuine en gebogen lijnen maken een dynamische, beweeglijke indruk. *Het vlot van de Medusa* suggereert zo'n beweging: de diagonaal van linksonder naar rechtsboven. De beweging wordt benadrukt door de suggestie van wind in het bolstaande zeil en de wapperende doeken van de voorste figuren. Omdat je via hun ruggen met de blikrichting van de figuren meekijkt, zie je ook waar ze zich op richten: het schip in de verte.

Théodore Géricault, *Het vlot van de Medusa* (1818).

i Voorwoord

2 1 Algemene begrippen >

3 2 Verschijningsvormen >

4 3 Aspecten van de v... >

5 4 Aspecten van de v... >

6 5 Zeggingskracht >

7 6 Functionaliteit >

8 Index

Waarschuwend

De wereld zit vol gevaren en overal word je daarvoor gewaarschuwd. Dat gebeurt met verkeersborden en met teksten en stickers op verpakkingen. Sommige kunstwerken hadden, toen ze gemaakt werden, ook een waarschuwende functie: Nederlandse vanitasschilderijen met schedels, omgevallen glazen en een gedoofde kaars moesten de burgers erop wijzen dat het leven zomaar afgelopen kon zijn.

Pieter Claesz., *Vanitasstilleven* (1630).

- [i Voorwoord](#)
- [2 1 Algemene begrippen >](#)
- [3 2 Verschijningsvormen >](#)
- [4 3 Aspecten van de v... >](#)
- [5 4 Aspecten van de v... >](#)
- [6 5 Zeggingskracht >](#)
- [7 6 Functionaliteit >](#)
- [8 Index](#)

Index

Aandachtspunt	CGI*	Emoticon*	Houding	Lieflijk	Personage	Schaduwwerking	Traditioneel
Aanzicht	Chaotisch	Erfgoed	Icoontje*, icon*	Lijn	Pic-to(gram)*	Schematisch	Trailer
Abstract	Chic	Esthetisch	Idealiseren	Lijndikte	Plaatsing	Schematisch kleurgebruik*	Tweedimensionaal
Affiche	Clair-obscur	Ets	Illustratie	Lijnperspectief	Plasticiteit	Scherm	Uitdrukking
Afgietsel	Clip	Evenwicht	Industriële vormgeving	Lijnrichting	Plat	Scherptediepte	Verdwijnpunt
Afsnijding	Close-up	Expressie*	Ingetogen*	Lijnsoort	Plattegrond	Schets	Verhaal
Afstandelijk*	Collage	Expressief	Inhoud	Lijnwerking	Plot*	Schilderij	Verhalend
Agressief	Commercial	Exterieur	Inkaderen*	Lineair	Pointillisme*	Sculptuur	Verkorting
Angstig	Communiceren*	Façade*	Installatie	Logo*, beeldmerk*	Polychroom*	Secundaire kleuren	Verschijningsvorm
Archeologisch	Complementair contrast*	Feestelijk	Instructiefilm	Luchtperspectief*	Portret	Shot*	Verstild
Archief	Compositie/ordening	Figuratief	Instrumentaal	Maatschappelijk	Portret en face	Silhouet	Vertellend
Architectuur	Compositievorm	Film	Interieur	Maatverhouding	Portret en profiel	Slagschaduw	Verticaal*
Aspect*	(Computer)animatie	Flashback*	Kader	Massief	Portret ten halve*	Sober	Vervaging
Assemblage	Conserveren	Foto(serie)	Karikatuur	Materiaal	Praktisch	Sociaal	Vervreemdend
Asymmetrie	Contour	Fotomontage	Keramik				